ଯେ ଜଗନ୍ନାଥ ପିଲାମାନେ ।

ଆଜି ଆମେ ରାଧାନାଥ ରାୟଙ୍କ "ଚିଲିକା ର ସାୟନ୍ତନ ଦୃଶ୍ୟ" କବିତାର ସରଳ ଅର୍ଥ ବୁଝିବା । ପ୍ରଥମେ କବିତାଟି ପଢ଼ିବା, ତାପରେ ତାହାର ସରଳ ଅର୍ଥ ବୁଝିବା ।

ସ୍ଲାଇଡ୍ – ୧

ପ୍ରଥମେ କବିତାଟି ଶୁଣନ୍ତୁ ।

ପ୍ରାଚୀ-ମୂଳ ଏବେ ମାନଜୀବୀ-ନାବେ
ଛାୟାକାରେ ଚିତ୍ର ଦିଶେ ଠାବେ ଠାବେ ।
ମତ୍ସ୍ୟ ଧରି ସେହ୍ନ ସମୁଦ୍ର ମୁହାଣେ
ନିଜ ଗୃହ କଥା ଭାବି ଏକଧାନେ,
ଭାଲେରି ଶିଖରେ ସନ୍ଧ୍ୟା-ତାରା ଦେଖି
ଆସନ୍ତା ପଟିକା ମହୋଲ୍ଲାସେ ଟେକି ।

ଏବେ ଏହାର ସରଳ ଅର୍ଥ ବୁଝିବା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟ ଆସିଗଲାଣି । ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ମାଛଧରାଳିମାନଙ୍କର ଡଙ୍ଗାଗୁଡ଼ିକ ଛାଇ ପରି ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଛି । ସମୁଦ୍ର ମୁହାଣରେ ମାଛ ଧରି ସାରିଲା ପରେ ସେମାନେ ଏକଧ୍ୟାନ ହୋଇ ନିଜ ଘର କଥା ଭାବୁଛନ୍ତି । ଭାଲେରୀ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ସନ୍ଧ୍ୟାତାରାକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ, ସେମାନେ ବହୁତ ଖୁସିରେ ନିଜ ଡଙ୍ଗାର ପାଲ (କନା) ଟାଣିଦେଇ ଘରକୁ ଫେରୁଛନ୍ତି ।

ଚାଲନ୍ତୁ, ଏବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଲାଇଡ୍‌କୁ ଯିବା ।

ସ୍ଲାଇଡ୍ – ୨

ପ୍ରଥମେ କବିତାଟି ଶୁଣନ୍ତୁ ।

ତାଙ୍କ କଣ୍ଠୁ-କବିସୂର୍ଯ୍ୟ-ଗୀତାମୃତ
ଦୂରୁଁ ବହି ଆଣେ ଚିଲିକା-ମାରୁତ ।
ଉଲ୍ଲାସର ଆମ୍ବା ପ୍ରାୟେ ଗୀତ-ତାନ
ହ୍ରଦ-ନୀଳ-ବକ୍ଷେ କରେ ଅଧିଷ୍ଠାନ ।

ଏବେ ଏହାର ସରଳ ଅର୍ଥ ବୁଝିବା ।

ଘରକୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ନାଉରିଆମାନେ ଖୁସିରେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥଙ୍କର ରଚିତ ଅମୃତ ସମାନ ମଧୁର ଗୀତ ଗାଉଛନ୍ତି । ସେହି ଗୀତକୁ ଚିଲିକାର ପବନ ବହୁ ଦୂରରୁ ବୋହି ଆଣୁଛି, ଯାହା ଚିଲିକାର ନୀଳ ଜଳରାଶି ଉପରେ ଏକ ଖୁସିର ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ।

ଚାଲନ୍ତୁ, ଏବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଲାଇଡ୍‌କୁ ଯିବା ।

ସ୍ଲାଇଡ୍ – ୩

ପ୍ରଥମେ କବିତାଟି ଶୁଣନ୍ତୁ ।

ହସରି ଚୌଦିଗେ ମଧୁର-ହାସିନୀ
ଦିଗଙ୍ଗନା ଜ୍ୟୋସ୍ନା-ଦୁକୂଳ-ବାସିନୀ ।
ଭାଦାନ୍ତର ପୁଣି କ୍ଷଣେ କରେ ଜାତ
"ଗଲାଣି ତ ଗଲା କଥାରେ ସଙ୍ଗାତ" ।

ଏବେ ଏହାର ସରଳ ଅର୍ଥ ବୁଝିବା ।

ଗ୍ରିଆଡ଼େ ଗ୍ରନ୍ଦିନୀ ଆଲୁଅ ପଡ଼ିଥିବାରୁ ପ୍ରକୃତିର ଶୋଭା ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି । ସତେ ଯେମିତି ଦିଗରୂପୀ ସୁନ୍ଦରୀ ନାରୀମାନେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ରୂପକ ଧଳା ପାଟବସ୍ତ୍ରର ପିନ୍ଧି ମଧୁର ହସ ହସୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ନାଉରିଆମାନେ ଗାଉଥିବା "ଗଲାଣି ତ ଗଲା କଥାରେ ସଙ୍ଗାତ" ଗୀତଟି ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ, ମନରେ କ୍ଷଣିକ ପାଇଁ ଏକ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ଭାବନା ବା ସାମାନ୍ୟ ଦୁଃଖ ଜାତ ହେଉଛି ।

ଏତିକି ଥିଲା ସ୍ଲାଇଡ୍ ୧ରୁ ୩ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।
ଗ୍ଲନନ୍ତୁ ପିଲାମାନେ, ଏବେ ଆମେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଶକୁ ବୁଝିବା ।

ସ୍ଲାଇଡ୍ – ୪

ପ୍ରଥମେ କବିତାଟି ଶୁଣନନ୍ତୁ ।

ସଙ୍ଗୀତ ଆବେଶେ ନାନାରୂପେ ମନ
ଅତୀନ୍ଦ୍ରିୟଦେଶେ କରେ ବିଚରଣ ।
ଗ୍ଲିଯାଏ ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ କେଉଁ ସ୍ଥାନେ
କି ଲୋଡ଼ିବା ଆଶେ ସେହି ତା ନ ଜାଣେ ।

ଏବେ ଏହାର ସରଳ ଅର୍ଥ ବୁଝିବା ।

ମଧୁର ସଙ୍ଗୀତର ପ୍ରଭାବରେ ମଣିଷର ମନ ସାଧାରଣ ଦୁନିଆରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇ ଏକ ଅଜଣା ରାଜ୍ୟରେ (ଅତୀନ୍ଦ୍ରିୟ ଦେଶରେ) ଘୂରି ବୁଲୁଛି । ମନ ଯେମିତି ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟରେ ଆଉ କଣ ଖୋଜିବା ପାଇଁ କେଉଁ ଆଡ଼େ ବାହାରି ଯାଉଛି, ତାହା ନିଜେ ମନ ମଧ୍ୟ ଜାଣିପାରୁ ନାହିଁ ।

ଗ୍ଲନନ୍ତୁ, ଏବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଲାଇଡ୍‌କୁ ଯିବା ।

ସ୍ଲାଇଡ୍ – ୫

ପ୍ରଥମେ କବିତାଟି ଶୁଣନନ୍ତୁ ।

ଧନ୍ୟ ସେହି ଯାଉ ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ଧରି
ଏ ଲୀଲା-ରଚନ୍ତି ଦେବୀ ବାଗୀଶ୍ୱରୀ ।
ଧନ୍ୟ ରଥେ ! ତୁମ୍ଭ ଜନ୍ମ ଶୁଭକ୍ଷଣେ
ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ତୁମ୍ଭେ ଉତ୍କଳଭୁବନେ ।
ତୁମ୍ଭ ମାଟି – ଦେହ ଗ୍ରାସିଛି ଶ୍ମଶାନ
ମାତ୍ର ଯଶୋଦେହେ ତୁମ୍ଭେ ଆୟୁଷ୍ମାନ ।

ଏବେ ଏହାର ସରଳ ଅର୍ଥ ବୁଝିବା ।

ମାତା ସରସ୍ୱତୀ ଯାହାଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିଛନ୍ତି, ସେହି କବିମାନେ ଧନ୍ୟ ଅଟନ୍ତି। ହେ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥ! ତୁମେ ଏକ ଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲ, ତେଣୁ ତୁମେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଅମର ଅଟ। ଶ୍ମଶାନ କେବଳ ତୁମର ମାଟି ଶରୀରକୁ ପୋଡ଼ି ଦେଇଛି ସତ, କିନ୍ତୁ ତୁମର ସାହିତ୍ୟ କୃତି ଓ ଯଶ କାରଣରୁ ତୁମେ ଆଜି ବି ଆମ ଭିତରେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଜୀବିତ ଅଛ।

ଚାଲନ୍ତୁ, ଏବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଲାଇଡ୍‌କୁ ଯିବା।

ସ୍ଲାଇଡ୍ – ୬

ପ୍ରଥମେ କବିତାଟି ଶୁଣନ୍ତୁ।

ମୀନ-ଆକର୍ଷଣ-ଆଶେ ପୋତପାଳ
ତରଣୀରେ ଜାଳି ଦେଲାଣି ମଶାଲ ।
ଭାବେ ପାପମୂର୍ତି ପରି ଅଟଳ ସେ
ସ୍ପର୍ଶୀ ମାତ୍ରାତ୍ମକ, ରୂପେ ରମ୍ୟ ଦିଶେ ।
ପାପ-ଗର୍ତ୍ତେ ଯେହ୍ନେ ପଡ଼ଇ ଅଜ୍ଞାନ
ତରୀ-ଗର୍ଭେ ମୀନେ ଡେଇଁ ଦେବେ ପ୍ରାଣ ।

ଏବେ ଏହାର ସରଳ ଅର୍ଥ ବୁଝିବା।

ମାଛମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବା ପାଇଁ ଡଙ୍ଗାର ମାଲିକ ମଶାଲ (ନିଆଁହୁଲା) ଜାଳିଦେଲାଣି। ପାଣି ଉପରେ ଜଳୁଥିବା ସେହି ନିଆଁଟି ଏକ ପାପ ମୂର୍ତ୍ତି ପରି ଦେଖାଯାଉଛି। ଯେପରି ଅଜ୍ଞାନୀ ଲୋକ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇ ପାପ ଗର୍ତ୍ତରେ ପଡ଼ି ନିଜକୁ ନଷ୍ଟ କରେ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ମାଛମାନେ ଆଲୋକକୁ ଦେଖି ଡଙ୍ଗା ଭିତରକୁ ଡେଇଁ ନିଜର ଜୀବନ ହାରିବେ।

ସ୍ଲାଇଡ୍ – ୭

ପ୍ରଥମେ କବିତାଟି ଶୁଣନ୍ତୁ।

ତରଙ୍ଗେ ଦୋହଲି ଦୋହଲି ବୋଇତ
ଥରେ ଦିଶେ, ଥରେ ହୁଏ ଅନ୍ତର୍ହିତ ।
ଦୁଃଖିମନେ ଆଶା ଉତ୍ଥାନ ପତନ,
ପ୍ରାୟେ ଶିଖା ଉଠେ ପଡ଼େ ଘନ ଘନ ।

ଏବେ ଏହାର ସରଳ ଅର୍ଥ ବୁଝିବା।

ଚିଲିକାର ଢେଉରେ ଡଙ୍ଗାଟି ଦୋହଲିବା ବେଳେ ତାହା ଥରେ ଦେଖାଯାଉଛି ଆଉ ଥରେ ଲୁଚି ଯାଉଛି। ଦୁଃଖୀ ଲୋକର ମନରେ ଆଶା ଏବଂ ନିରାଶା ଯେମିତି ବାରମ୍ବାର ଉଠେ ଆଉ ପଡ଼େ, ଠିକ୍ ସେମିତି ମଶାଲର ନିଆଁଶିଖା ପବନରେ ବାରମ୍ବାର ଉଠୁଛି ଏବଂ କମିଯାଉଛି।

ଚାଲନ୍ତୁ, ଏବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଲାଇଡ୍‌କୁ ଯିବା।

ସ୍ଲାଇଡ୍ – ୮

ପ୍ରଥମେ କବିତାଟି ଶୁଣନ୍ତୁ।

ନିଶାଗମେ କ୍ରମେ ଲୋକ-କୋଲାହଳ
ନିବର୍ଷି ଅବନୀ ହେଉଛି ନିଶ୍ଚଳ ।
ଜଳ ସ୍ଥଳ ନଭଃ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା-ପରିପ୍ଲୁତ
ସୃଷ୍ଟି ବିଶେ ଯେହ୍ନେ ପାରଦ-ଧଉତ ।

ଏବେ ଏହାର ସରଳ ଅର୍ଥ ବୁଝିବା ।

ରାତି ବଢ଼ିବା ସହିତ ଲୋକମାନଙ୍କର ପାଟିତୁଣ୍ଡ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ କମିଯାଇ ପୃଥିବୀ ଏବେ ଶାନ୍ତ ଓ ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇଯାଇଛି । ପାଣି, ମାଟି ଏବଂ ଆକାଶ ସବୁଆଡ଼େ ରାନ୍ଦିନୀ ଆଲୁଅ ବ୍ୟାପିଯାଇଛି । ପୂରା ସୃଷ୍ଟି ଏମିତି ଚମକୁଛି, ସତେ ଯେମିତି କେହି ପୃଥିବୀକୁ ତରଳ ପାରଦ (ରୂପା ଭଳି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପଦାର୍ଥ) ରେ ଧୋଇ ଦେଇଛି ।

ଚାଲନ୍ତୁ, ଏବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଲାଇଡ୍‌କୁ ଯିବା ।

ସ୍ଲାଇଡ୍ – ୯

ପ୍ରଥମେ କବିତାଟି ଶୁଣନ୍ତୁ ।

ପ୍ରତିବିମ୍ବରାଜି ଦ୍ୱୀପ-ଶୈଳ-ତଳେ
ସ୍ପଷ୍ଟାକାରେ ଶୋଭେ ହ୍ରଦ-ଅନ୍ତସ୍ତଳେ ।
କ୍ଷୀରୋଦ-ସୋଦର-ଜ୍ୟୋସ୍ମାର୍ଚ୍ଚବେ ଭାସି
ଦିଶନ୍ତି ବିଶଦ ଗିରି, ବନ, ନାସି ।
ସ୍ନିଗ୍ଧ ତରୁପତ୍ରେ, ମସୃଣ ଉପଳେ
ଜକଜକ ହୋଇ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ପ୍ରତିଫଳେ ।

ଏବେ ଏହାର ସରଳ ଅର୍ଥ ବୁଝିବା ।

ଚିଲିକା ଭିତରେ ଥିବା ପାହାଡ଼ ଓ ଦ୍ୱୀପଗୁଡ଼ିକର ସୁନ୍ଦର ଛାଇ ଗଭୀର ପାଣିରେ ଦେଖାଯାଉଛି । କ୍ଷୀର ସମୁଦ୍ର ଭଳି ଦିଶୁଥିବା ଏହି ବିଶାଳ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଆଲୁଅରେ ପାହାଡ଼, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ସ୍ଥଳଭାଗ ଭାସୁଥିଲା ପରି ଲାଗୁଛନ୍ତି । ଗଛର ଚିକ୍କଣ ପତ୍ର ଏବଂ ମସୃଣ ପଥର ଉପରେ ରାନ୍ଦିନୀ ଆଲୁଅ ପଡ଼ି ଜକଜକ ହୋଇ ଚମକୁଛି ।

ଚାଲନ୍ତୁ, ଏବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଲାଇଡ୍‌କୁ ଯିବା ।

ସ୍ଲାଇଡ୍ – ୧୦

ପ୍ରଥମେ କବିତାଟି ଶୁଣନ୍ତୁ ।

ସର୍ପେ ଚିତ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼-ତନୁ ଭଳି
ଛାୟା-ମିଶ୍ର-କରେ ଶୋଭେ ବନସ୍ଥଳୀ ।
ପ୍ରଶାନ୍ତ, ନୀରବ ଗିରି ବନଦେଶ
ନାହିଁ ଏଥି ନର ଚହଳର ଲେଶ ।
ଦୂର ଝରନାଦ, ଝିଙ୍କାରି-ଝଙ୍କାର
କରେ ନିଶୀଥିନୀ - ପ୍ରଭାବ ପ୍ରଚାର ।
କଳି ଉପଦ୍ରବେ ମଂଜି ଲୋକାଳୟ
ଶାରି କି ଏ ସ୍ଥଳେ ଭଜିଲେ ଆଶ୍ରୟ ?

ଚିଲିକା । ଗୋହର ଏହି ଶୋଭାବନ
ବର୍ଣ୍ଣୋତ୍ସବମୟ ଦୃଶ୍ୟ ସାୟନ୍ତନ ।

ଏବେ ଏହାର ସରଳ ଅର୍ଥ ବୁଝିବା ।

ସାପ ଗର କାତି ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଯେମିତି ଚିତ୍ରବିଚିତ୍ର ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ, ଆଲୁଅ ଆଉ ଛାଇର ମିଶ୍ରଣରେ ଜଙ୍ଗଲଟି ଠିକ୍ ସେମିତି ଦେଖାଯାଉଛି । ପାହାଡ଼ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ଏବେ ପୂରା ଶାନ୍ତ ଓ ନୀରବ ଅଛି । ସେଠାରେ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଟିକିଏ ବି ଶବ୍ଦ ନାହିଁ । ଖାଲି ବହୁତ ଦୂରରୁ ଝରଣାର ଶବ୍ଦ ଓ ଝିଙ୍କାରୀ ପୋକର ବୋବାଳି ଶୁଭୁଛି, ଯାହା ଗଭୀର ରାତିକୁ ସୂଚାଉଛି । ଲାଗୁଛି ଯେମିତି ଲୋକମାନଙ୍କର ପାଟିତୁଣ୍ଡରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ 'ଶାନ୍ତି' ଦେବୀ ଏହି ଚିଲିକା କୂଳରେ ଆସି ଆଶ୍ରୟ ନେଇଛନ୍ତି । ହେ ଚିଲିକା! ତୁମର ଏହି ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟର ଦୃଶ୍ୟ ସତରେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଏବଂ ଦେଖିବା ଯୋଗ୍ୟ ।

ଏହା ସହିତ କବିତାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଶେଷ ହେଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଭାଗରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାରାଂଶ ବୁଝିବା ।

ଏବେ ଆମେ ଏହି କବିତାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାରାଂଶ ବୁଝିବା ।

ଏହି କବିତାରେ କବିବର ରାଧାନାଥ ରାୟ ଚିଲିକାର ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟର ଅପୂର୍ବ ଶୋଭାକୁ ଅତି ନିଖୁଣ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟା ନଇଁ ଆସିବା ବେଳେ ମାଛଧରାଳିମାନଙ୍କର ଘର ବାହୁଡ଼ା ଦୃଶ୍ୟ, ନାଉରିଆମାନଙ୍କର କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବଳଦେବ ରଥଙ୍କ ସୁମଧୁର ସଙ୍ଗୀତ ଗାନ, ଏବଂ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ବିଧୌତ ପ୍ରକୃତିର ରୂପ ଏଥିରେ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇଉଠିଛି ।

ମଶାଲକୁ ଦେଖି ମାଛମାନେ ପ୍ରାଣ ହରାଇବା ଦୃଶ୍ୟକୁ କବି ଅଜ୍ଞାନୀ ମଣିଷମାନେ ପାପରେ ପଡ଼ି ନଷ୍ଟ ହେବା ସହ ତୁଳନା କରି ଏକ ସୁନ୍ଦର ଶିକ୍ଷା (Moral) ଦେଇଛନ୍ତି । ରାତିର ନିରବତା ଭିତରେ ଚିଲିକା କୂଳରେ ପରିବେଶ ଏତେ ଶାନ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି ଯେ, ଶାନ୍ତି ଦେବୀ ଯେମିତି ସେଠାରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଛନ୍ତି । ଏହା ପ୍ରକୃତି ପ୍ରେମ ଓ ଶାନ୍ତିର ଏକ ମହାନ ବାର୍ତ୍ତା ଦେଉଛି ।

ପିଲାମାନେ, ଆଶା କରୁଛି ଆପଣମାନେ ଏହି କବିତାର ଭାବାର୍ଥ ଏବଂ ସରଳ ଅର୍ଥକୁ ଭଲଭାବେ ବୁଝିପାରିଥିବେ । ଯଦି ଏହି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଆପଣଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗିଥାଏ, ତେବେ ନିୟମିତ ପାଠ ପାଇଁ ଆମ ସହିତ ଯୋଡ଼ି ରୁହନ୍ତୁ ।

ଧନ୍ୟବାଦ ।